

/ Věra L. (*1929):

Živitelkou rodiny jsem byla já

rozhovor uskutečněn v Praze 23. 3. 1998

tazatelka Mirka Holubová

→ 1. Kapitola:

Jak si usteleš, tak si lehneš – dětství ve Zlíně (1929–1943)

Já jsem se narodila ve Zlíně, v Baťově nemocnici. Maminka vždycky vykládala, že ten porod byl velice těžký, že 28. října dostala bolesti, dovezli ji tam a já jsem se teprve 30. října narodila. Jako všechny maminky v Baťově nemocnici, tak dostala samozřejmě velkou kytku. A pak si mě donesla domů, na Bukovou ulici, to byl takový ten čtyřdomek baťovský, a tam jsme bydleli. Ze svého dětství si pamatuju víc na maminku než na tatínka, protože tatínek byl věčně ve světě. Byl zaměstnancem firmy Baťa, byl kontrolor rajónů a přidělili mu rajón, který nebyl zrovna za rohem.

Třeba jsem nikdy nezažila, že by byli rodiče u vytržení, když jsem donesla vysvědčení a měla samé jedničky. To nebyl žádný důvod k oslavě ani k nějakým velkým dárkům, oni prostě říkali: „To děláš pro sebe. Jak si usteleš, tak si lehneš, to je tvoje budoucnost.“

Já jsem strašně ráda četla. Přečetla jsem neuvěřitelné množství knížek a pravda je, že jsem na to docela hřešila, třeba když mi maminka řekla: „Pojď mi něco pomoci udělat.“ Tak jsem řekla: „Já se musím něco učit.“ A ve skutečnosti jsem se neučila. Já jsem si četla.

→ 2. kapitola:

Práce ve filmových ateliérech (1943–1953)

Já jsem se pak dostala na obchodní akademii, to byl pro mě taky velký zážitek, začala jsem tam chodit v roce 1943–44, pak nám na rok školu zavřeli, protože tam udělali vojenský lazaret a já jsem se pak učila látat punčochy. A když potom v květnu byl Zlín osvobozený – a to musím říct, že to byl vlastně taky pěkný zážitek pro mě, protože jsem v tu dobu četla Jih proti Severu, takže mě absolutně nezajímalo, jestli střílí Rusové nebo Němci nebo co se děje, mě hlavně zajímalo, jestli ten Rhett a ta Scarlett a ta Melanie, jak to prostě dopadne. Já jsem seděla v krytu, v koutě při svíčke a četla jsem tuhle knížku... Pak po osvobození jsme se do školy vrátili.

A když potom přišel rok 48, tak během pěti minut byl otec vyhozený, to bylo v únoru, byl bez práce. A vina byla ta, že vlastně dvacet nebo pětadvacet let věrně sloužil tomu vydřiduchovi, kapitalistovi, zloduchovi Baťovi. Otce vyhodili v únoru, já jsem v květnu maturovala, a tak samozřejmě bylo jasné, že na nějakou vysokou školu nebo něco takového, nepadá v úvahu. Otec chvíli neměl žádné zaměstnání, takže bylo potřeba, abych šla do zaměstnání. A já jsem dostala místo, nebo našla jsem si místo na filmových ateliérech ve Zlíně. A tam jsem byla až do svatby.

Takže já jsem tam napřed pracovala jako sekretářka pana Novotného a potom, když se filmovalo, tak prostě, kdo měl ruce a nohy, musel být u toho. Takže jsem klapala a trochu jsem se učila ve střížně, jak se lepí filmy. Ale to nejhezčí, co mě tam potkalo, bylo, že jsem se na dálku seznámila s Hanzelkou a Zikmundem. Oni nejenom filmovali, ale psali také reportáže a měli reportáže v rozhlase. A potom si ze mne na dálku udělali jakousi sekretářku, takže já jsem z jejich fotografického archivu, který nám poslali, vybírala fotky a posílala je do novin.

A v té době jsem nebyla už jenom sekretářka, v té době jsem byla asistent produkce samostatně pracujících. A tenkrát v téhle funkci pracovalo asi málo ženských. Ve Zlíně jsem byla já jediná. A pak jsme třeba přišli na vrátnici, kde jsme si měli vyřizovat vstup, a pan vrátný říkal: „Kde máte vedoucího?“ a oni říkali: „Tady.“ A já jsem se mezi nima protlačila. To mně bylo dvacet, jedna dvacet, to jsem byla taková prtává holka, jediná mezi nima.

→ 3. kapitola:**Pletla jsem rukavice, abych si přivydělala (1953–1968)**

Ale potom ta velká láska, ta došla, až jsem se seznámila s tím jistým Janem. Já jsem teda oznámila rodičům, že přijede, a on nepřijel. A vysvětlení žádné a já jsem nevěděla, co se stalo. Načež odpoledne se otevřely dveře a Jenda jednou rukou opřený o veřeje, druhou držel kliku, takhle se naklonil a říká: „Tak já jsem přijel. Nezlub se, že jsem přijel pozdě, ale u nás onemocněl pan farář a já jsem musel kázat.“ Takže jsem se potom vdávala v roce 53, tři týdny po měnové reformě. Svatba byla samozřejmě doma, protože jsme měli houby peníze po té měnové reformě.

Po svatbě se paní Věra s manželem přestěhovali do Kroměříže, kde její muž dostal přidělenou práci v evangelickém sboru. Zde se jim postupně narodili synové a bydleli zde až do roku 1968.

To byl obrovský byt pro nás dva. Protože sice jsem porodila jedno dítě, ale ten náš Martínek zemřel tři dny po porodu ve zlínské nemocnici.

Měli jsme dokonce i jakýsi nábytek, ale jinak jsme byli vybaveni velmi mizerně. Nicméně romantici, měli jsme sice jenom dva přístroje, ale zato jsme měli gramofon a asi dvě desky.

Potom se ale narodil Marek a já jsem zůstala tři roky doma. V průběhu těch tří let se narodil ještě Petr, ale já jsem po té zkušenosti s tím Martinem samozřejmě odmítla děti opustit, takže jsem ty tři roky byla doma. A s tím farářským platem, který jsme měli, tak to samozřejmě byl boj o přežití. Každou korunu jsem obrátila dvakrát, třikrát. Naučila jsem se plést. Pletla jsem. Já jsem absolutně levá na jakékoliv ruční práce, ale naučila jsem se plést. A naučila jsem se plést rukavice. A ty rukavice jsem pak různě rozprodala po rodině, která se na to dívala laskavým okem, protože ty rukavice nebyly dokonalé. A stál pár 35 korun.

Paní Věra krátce pracovala v bance, ale poté, co se při povinné přednášce o ateismu ozvala, že má jiný názor, o práci přišla a dlouho pak nemohla najít zaměstnání, protože dostala špatný kádrový posudek. Chvilí pracovala v automobilových opravách, až nakonec získala místo sekretářky na kroměřížské radnici, kde organizovala oslavy k 700. výročí založení města.

A pak proběhly ty oslavy a byl to veliký úspěch, dostala jsem jakýsi metál a uznání, ale pak mě z národního výboru vyhodili, protože se ozývaly kritické hlasy, které říkaly: „Jak to, že tahleta paní pracuje na národním výboře a každou neděli chodí do kostela a ve středu chodí na biblické hodiny a děti jsou přihlášené do náboženství? To by nešlo.“ Takže mě přešoupli do komunálních služeb, do zásobovacího oddělení.

My jsme byli taková netypická rodina, protože jsem začínala někdy v šest, někdy v sedm hodin, ale Jenda pracoval doma. To bylo tak, že já jsem ráno odešla do práce a Jenda počkal, až se děti vzbudily. A Jenda je oblékl a dovedl do školky a do jeslí a věnoval se své práci. Já jsem končila ve dvě nebo ve tři, takže jsem si děti ve školce a v jeslích vyzvedla a pak už jsme žili jako rodina společně doma.

Kam jsme jezdili na prázdniny... my jsme samozřejmě moc peněz neměli, takže jsme jezdili na prázdniny nebo ve dnech volna na Vsetín, do Zlína jsme jezdili, někdy do Podivína, po příbuzenstvu na Valašsku. V neděli samozřejmě dopoledne byly bohoslužby, odpoledne Jenda míval kázání v kazatelských stanicích, takže neděle jsem trávila já s dětmi. No, a jinak – četli jsme si společně, hráli jsme si společně, chodili jsme na procházky. Ale na nějaké zahraniční výlety nebo něco takového jsme nemohli ani pomyslet.

→ 4. kapitola:**Stěhování do Prahy 21. srpna 1968**

A potom přišel dopis z Jarova, kde zvali Jendu na kázání. Jenda byl takový v podstatě realista a říkal: „Hm, to je neobsazený sbor, a to já vím přesně, co to znamená, když mě zvou na kázání. Z Kroměříže já nepůjdu nikdy.“ Načež jsme se 21. srpna 68 z Kroměříže do Prahy stěhovali.

To je samozřejmě něco, co člověk nikdy nezapomene. My jsme odcházeli z Kroměříže, měli jsme všechno sbalené, všechny věci, a ráno asi v pět hodin zvonil telefon a naše sousedka a kamarádka telefonovala: „Rusáci nás obsadili.“ Jenda vyletěl z postele, vytáhl z peřináče rádio, pustili jsme si zprávy, poslouchali jsme, co se děje. Pak zvonil znova telefon, a to byla stěhovací firma. Ptali se, jestli opravdu pojedeme. A Jenda řekl: „Samozřejmě, není na co čekat, odstěhovat se musíme. Jsme připraveni, přijďte.“ Bylo to zvláštní, protože ta země byla jako po obrně. Byli jsme vlastně jedině nebo téměř jedině auto, které se po silnicích pohybovalo. Jedině, co bylo živé, byly různé hospody, ve kterých seděla spousta lidí, a tlampače ven, aby lidi slyšeli, co se děje. A když jsme přijížděli před Prahu, tak jsme se skutečně dostali do sovětské kolony, tanky vpředu, tanky vzadu, tak jsme vjeli do Prahy, na Jarov kolem té velkoprodejny, kde stály fronty lidí na nákup. Přijeli jsme na tu naši adresu, otevřeli jsme dveře od bytu a tam nám někdo položil na stůl bochník chleba. Tím nás uvítali.

→ 5. kapitola:

Byla jsem živitelkou rodiny a svůj člověk (1968–1989)

Styl života se změnil velmi, protože jsem začala pracovat na Barrandově. Výhoda toho byla, že to nikdo nechtěl dělat, a proto to vlastně mohla dělat i manželka faráře. Nevýhoda byla, že to bylo moc práce a velká zodpovědnost, ale to jsem prostě už na sebe vzala. Další nevýhodou bylo, že jezdit na Barrandov znamenalo strávit dvě až tři hodiny denně v nějakém dopravním prostředku.

A pro rodinu to znamenalo, že vlastně jsem téměř celý den nebyla doma, takže o kluky, kteří mezitím vyrostli a byli takoví víceméně samostatnější, o kluky se vlastně musel starat Jenda. I v době, kdy jsem musela někdy odjet třeba na tři, na čtyři dny nebo na týden někam pryč. Ale to jsem se snažila omezovat co nejvíc. Moje přesvědčení bylo, že na Barrandově pracuju, ale doma a ve sboru žiju.

Mělo to svoje půvaby, protože tam byla obrovská svoboda, nebyly žádné píchačky, celé to bylo takové velice pohyblivé, jednou se natáčelo v ateliéru, jednou v exteriéru, jednou jsme natáčeli na Hradě. Tam jsem vydělávala podstatně více. Vždycky, i když jsem vydělávala málo, tak jsem v podstatě byla živitel rodiny, protože to, co si vydělával Jenda, to byla spíš apanáž než skutečný plat.

Pak se stalo, že můj muž zemřel. Tomu sboru bylo jasné, že po takovéhle osobnosti, jako byl Jenda, někoho pozvat bude hrozně těžké, i pro ten sbor i pro kohokoliv. Tak si vymysleli, jestli bych se na to překlenovací období té práce neujala. Jim bylo jasné, mně bylo jasné, že nejsem Jenda, já jsem prostě svůj člověk. Ale že by byla jakási kontinuita v mé osobě, jakýsi ten přechod by byl se mnou snazší. A já jsem to pozvání přijala.

Já jsem asi takový člověk, který se nikdy nenudil. Dokud mám knížku a dokud mám třeba nějakou křížovku, ale hlavně ty knížky, tak prostě nikdy nejsem sama. A myslím si, že asi ta role ženy ve společnosti má svůj význam a že by ty ženské nějakým rozumným způsobem s tím světem měly něco udělat.

Konec příběhu:

Po smrti manžela paní Věra na žádost evangelického sboru dočasně převzala farářskou činnost. Rok se připravovala studiem teologie a úspěšně složila zkoušky. Po pádu železné opony se aktivně podílela i v ženském církevním hnutí, pořádala diskuze, konference a mezinárodní setkání. Působila jako národní koordinátorka Evropského fóra křesťanských žen. Ve vedení sboru a kazatelské činnosti nakonec zůstala šest let. Nyní žije v Praze, ve volném čase se věnuje literatuře a církvi.

